

AUTOREFERAT

1. Imię i Nazwisko: Dariusz Eligiusz Staszczak

2. Posiadane dyplomy i stopnie naukowe:

17 czerwca 1993 roku - magister ekonomii na Wydziale Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Krakowie, studia wyższe ukończone z wynikiem bardzo dobrym na kierunku Ekonomiki i Organizacji Handlu Zagranicznego, w zakresie: Międzynarodowe Stosunki Gospodarcze. Praca magisterska zatytułowana *Polityka globalna USA i jej wpływ na amerykański handel zagraniczny*, promotor: Prof. dr hab. Jerzy Mikułowski Pomorski recenzent: Prof. dr hab. Zbigniew Pucek.

7 lipca 1997 roku otrzymałem stopień doktora nauk ekonomicznych na Wydziale Ekonomii Akademii Ekonomicznej w Krakowie. Rozprawa doktorska zatytułowana *Wpływ globalnych czynników politycznych i ekonomicznych na stosunki USA – Wspólnota Europejska po roku 1969*, promotor: Prof. dr hab. Zbigniew Pucek, recenzenci: Prof. dr hab. Leszek Kasprzyk, Prof. dr hab. Jerzy Mikułowski Pomorski, Prof. dr hab. Elżbieta Kawecka Wyrzykowska.

3. Informacje o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych

Od 1 października 1999 roku zostałem zatrudniony na Wydziale Rolniczym Akademii Rolniczej w Lublinie, jako adiunkt w Katedrze Ekonomiki i Organizacji Agrobiznesu; moje miejsce pracy nie zmieniło się jednak po zmianach nazw uczelni i wydziału oraz po reorganizacji katedry, jestem obecnie zatrudniony na Wydziale Agrobiotechnologii Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie na stanowisku adiunkta w Katedrze Ekonomiki i Agrobiznesu.

[W latach 1993-1999 pracowałem w WSK PZL Świdnik S.A. początkowo na stanowisku stażysty a od 1994 roku na stanowisku wiodącego specjalisty do spraw marketingu].

4. Wskazanie osiągnięcia wynikającego z art. 16. ust. 2 ustawy z dn. 14 marca 2013 o stopniach naukowych i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (Dz. Nr 65, poz. 595 ze zm.)

a) tytuł osiągnięcia naukowego

Osiągnięciem naukowym jest cykl moich publikacji indywidualnych (bez współautorów) zatytułowany: *Teoretyczne interpretacje zmian gospodarki światowej: Droga do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności*.

b) autor, tytuł, rok wydania, nazwa wydawnictwa

Cykl publikacji obejmuje trzy następujące artykuły naukowe i jedną monografię:

1. Dariusz Eligiusz Staszczak, *Global Instability of Currencies. Reasons and Perspectives according to the State-corporation Hegemonic Stability Theory*; “Revista de Economia Política. Brazilian Journal of Political Economy”, Vol. 35, No. 1 (138), 2015: 175-198, [Brazylia],
ISSN 0101-3157, EISSN 1809-4538
[Indeksowany przez Journal of Economic Literature
(należący do **American Economic Association**) i SciELO],
2. Dariusz Eligiusz Staszczak, *Theoretical Interpretations of the European Union Enlargement: Perspectives from a New Global Paradigm*; “Journal of Knowledge Globalization”, Vol. 4, No. 1, 2011: 71-92,
[Knowledge Globalization Institute, Lexington, Massachusetts, USA, Sponsor: Sawyer Business School, Suffolk University, Boston, USA],
ISSN 1938-7717 (Print), 1938-7008 (Online),
3. Dariusz Eligiusz Staszczak, *Global Political-economic Spiral as a Model of the World Changes*; „Studia Polityczne”, No. 13, 2002: 329-352,
[Polska Akademia Nauk],
ISSN 1230-3135,
4. Dariusz Eligiusz Staszczak, *Globalizacja. Zbiorowa hegemonia mocarstw i korporacji transnarodowych a globalny marketing*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2007;
ilość stron: 187,
wydanie I, ISBN 978-83-7441-463-0

c) omówienie celu naukowego wyżej wymienionych prac i osiągniętych wyników wraz z omówieniem ich ewentualnego wykorzystania

Cel naukowy i hipotezy badawcze

Wyżej wymienione prace wykazują różnice interpretacyjne zmian w gospodarce światowej z punktu widzenia paradygmatów ekonomii globalnej i teorii bardziej szczegółowych, nazywanych w literaturze światowej, współczesnymi teoriami międzynarodowej ekonomii politycznej. Teorie współczesne zostały wyprowadzone z paradygmatów i są z nimi ściśle związane. Różnice w interpretacji światowej sytuacji ekonomiczno-politycznej z punktu widzenia poszczególnych teorii współczesnych bazują na różnicach w paradygmatach

ekonomii globalnej (pozycje nr 2, 3 i 4). Celem naukowym cyklu wyżej wymienionych prac jest interpretacja zmian gospodarki światowej stosownie do nowego paradygmatu, zwanego globalną spiralą polityczno-ekonomiczną (gsp-e), która doprowadziła do opracowania przeze mnie nowej współczesnej teorii międzynarodowej ekonomii politycznej, nazwanej teorią państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności, która została opublikowana w USA (pozycja nr 2). Teoria ta została także wykorzystana do interpretacji rozszerzenia Unii Europejskiej (pozycja nr 2) oraz przyczyn i perspektyw globalnej niestabilności walut, co zostało ogłoszone w Brazylii (pozycja nr 1 – czasopismo indeksowane przez Journal of Economic Literature należący do **American Economic Association** – Amerykańskiego Stowarzyszenia Ekonomicznego oraz indeksowany przez SciELO – Scientific Economic Library Online – Naukową Bibliotekę Ekonomiczną Online). W pracach tych udowodnione zostały następujące najważniejsze hipotezy:

1. Paradygmaty ekonomii globalnej i współczesne teorie międzynarodowej ekonomii politycznej dostarczają różnych interpretacji zmian światowej sytuacji ekonomiczno-politycznej (publikacje nr 2, 3 i 4);
2. Teoria państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności twierdzi, że względną stabilność światowej gospodarki utrzymuje zbiorowa hegemonia globalna mocarstw i korporacji transnarodowych (publikacje nr 1 i 2);
3. Globalna spirala polityczno-ekonomiczna i teoria państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności przedstawiają nową interpretację ekonomicznych i politycznych aspektów rozszerzenia Unii Europejskiej (publikacje nr 1 i 2);
4. Brak standardu złota, tj. towarowej wartości pieniądza jest najważniejszą przyczyną globalnej niestabilności walut (publikacja nr 1);
5. Stosownie do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności sprzeczne interesy wewnątrz i na zewnątrz globalnej hegemonii zbiorowej mocarstw i korporacji transnarodowych, które destabilizują gospodarkę światową, są także ważnymi przyczynami globalnej niestabilności walut (publikacje nr 1 i 2);
6. Globalny marketing jest narzędziem osiągnięcia i utrzymywania przez korporacje transnarodowe pozycji w systemie światowym porównywalnej z mocarstwami hegemonicznymi (publikacje nr 2 i 4).

Wyniki badań

Paradygmaty ekonomii globalnej

Publikacje nr 2, 3 i 4 dotyczą paradygmatów ekonomii globalnej. Publikacje te dowodzą poprawności nowego paradygmatu, opracowanego przeze mnie i nazwanego globalną spiralą

polityczno-ekonomiczną (gsp-e). W publikacja nr 2 wyjaśnia, że termin paradygmat dla głównej teorii, ideologii i modelu został użyty przez Thomasa Kuhna (Kuhn 1962) i został zaadoptowany przez Roberta Gilpina do dyskusji nad trzema głównymi teoriami międzynarodowej ekonomii politycznej (tj. ekonomii globalnej), czyli realizmem (zwanym przez Gilpina nacjonalizmem ekonomicznym), marksizmem i liberalizmem (Gilpin, 1987).

Realizm podkreśla znaczenie państw. *Neorealizm* (Nye i Keohane, 1977; Kennedy, 1988) twierdzi, że w dłuższym okresie czasu polityka dominuje nad ekonomią oraz podkreśla wyższość systemu międzypaństwowego nad potrzebami gospodarki światowej. W ten sposób neorealizm stawia państwa jako głównych uczestników systemu światowego, ale uznaje pewne wpływy korporacje transnarodowych i organizacji międzynarodowych (Tooze ze zbioru: McGrew i Lewis [red], 1993). Finnemore (1966) i Donnelly (2000) prezentują realistyczny punkt widzenia, który jest ściśle związany z interesem narodowym i siłą mocarstw.

Po relatywnym spadku potęgi USA w latach 1970-ych Nye i Keohane krytykują realizm i argumentują, że wzrost globalnej współzależności powinien spowodować wzrost współpracy pomiędzy państwami oraz wzrost znaczenia międzynarodowych instytucji i organizacji (Keohane and Nye, 1977; Keohane ed., 1986). Ta szkoła określana jest jako *institutionalism*, *institutionalny liberalizm* lub *liberalny institutionalizm* (Jackson and Soensen, 2006).

Nye (2008) sugeruje kompleksową współzależność. Jednakże prace Nye'a i Keohanego wciąż włączają wiele neorealistycznych idei, które przemieszane są z ideami neoliberalnymi, także z powodu rozważania amerykańskiego przywództwa (Nye, 1990). Moim zdaniem najważniejszym błędem tzw. instytucjonalizmu (tj. tej wersji neorealizmu) jest uznanie zbyt dużego znaczenia organizacji i instytucji międzynarodowych we współczesnym globalnym systemie. Najważniejsze organizacje i instytucje międzynarodowe są tylko tłem współpracy pomiędzy państwami lub / i korporacjami transnarodowymi i są podporządkowane mocarstwom lub / i największym korporacjom. Dlatego te organizacje i instytucje nie są niezależnymi uczestnikami systemu światowego i ich wpływy na sytuację globalną są silnie ograniczone poprzez wolę polityków i właścicieli korporacji.

Marksizm podkreśla, że tylko korporacje wpływają na system globalny, zaś *neomarksizm* (którego przedstawicielami są: Immanuel Wallerstein i Robert Cox) twierdzi, że w dłuższym okresie ekonomia dominuje nad polityką oraz podkreśla wyższość struktury globalnego kapitalizmu nad systemem międzypaństwowym (Tooze in McGrew & Lewis eds., 1993). Wallerstein (1974b) przedstawia historię wzrostu obecnego systemu kapitalistycznego

(rynkowego) i dowodzi konieczności jego upadku. Cox z Schechterem (2002) podkreślają negatywne aspekty globalizacji związane ubóstwem wielu ludzi i krajów.

Liberalizm podkreśla całkowite rozdzielenie ekonomii i polityki w skali ogólnoświatowej. Liberalizm w makroekonomii definiuje rolę rządu państwa jako stróża nocnego. Oznacza to, że państwo powinno ograniczyć oddziaływania na gospodarkę, która powinna być zdominowana przez prywatny biznes. Jednakże obecnie nie ma globalnego rządu na świecie. Dlatego globalni liberałowie oddzielają biznes od polityki w skali globalnej. *Neoliberalizm* (McFaul and Goldgeier, 1992) podkreśla, że polityka i ekonomia są rozdzielone w globalnym systemie. Neoliberalizm twierdzi, że ekonomia powinna determinować politykę z powodu racjonalności działalności biznesowej (Tooze in McGrew & Lewis eds., 1993). McFaul i Goldgeier (2001) podkreślają ekspansję systemu liberalnego do Europy Środkowej i Wschodniej.

Kolejna interpretacja dokonana została stosownie do czwartego paradygmatu (czwartej głównej teorii, ideologii, modelu) ekonomii globalnej, tj. *globalnej spirali polityczno-ekonomicznej*, (*gsp-e*). *Gsp-e* jest paradygmatem ekonomii globalnej, opracowanym przez autora, w którym zakłada się, że zmiany te dokonują się pod wpływem oddziaływania na niego czynników: politycznego i ekonomicznego, stanowiących jego integralną część, przy czym obydwie te czynniki są zmienne i prowadzą do zakłóceń, a następnie do zmian i powstawania coraz to nowych stanów sytuacji globalnej. Model globalnej spirali polityczno-ekonomicznej zakłada, że w dłuższym okresie czasu czynniki: polityczny i ekonomiczny oddziałują na system światowy w takim samym stopniu. Jednak w poszczególnych okresach następuje na zmianę dominacja jednego z czynników nad drugim. W okresach dominacji generującego czynnika politycznego następują zmiany destabilizujące sytuację globalną, zaś w okresach dominacji korygującego politykę czynnika ekonomicznego system światowy powraca do stanu względnej równowagi. Czynniki: polityczny i ekonomiczny zmieniają się w czasie wpływając na ewolucję systemu światowego. Najważniejszą przewagą *gsp-e* nad pozostałymi trzema paradygmatami ekonomii globalnej jest brak jakichkolwiek wyjątków zaprzeczających jej interpretacji systemu światowego od czasu zakończenia drugiej wojny światowej. Najnowszym wydarzeniem, które może być niebezpieczne dla obecnego systemu globalnego i jego interpretacji stosownie do *gsp-e* jest duży wzrost aktywności politycznej korporacji transnarodowych od lat 1990-ych. Powyższe fakty potwierdzają hipotezę nr 1. Celem publikacji nr 2 jest ustanowienie nowej współczesnej teorii, wyprowadzonej z *gsp-e*, zwanej teorią państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności.

Współczesne teorie międzynarodowej ekonomii politycznej i ich interpretacje rozszerzenia Unii Europejskiej

Publikacje nr 2, 3 i 4 dotyczą współczesnych teorii międzynarodowej ekonomii politycznej, które są związane z paradygmatami ekonomii globalnej. W publikacji nr 2 teorie te są dyskutowane i zastosowane do interpretacji rozszerzenia Unii Europejskiej.

Teoria państwowej hegemonicznej stabilności

Teoria państwowej hegemonicznej stabilności (Kindleberger, 1981; Keohane, 1980) związana jest z realizmem i neorealizmem. Teoria ta podkreśla, że globalny system rynkowy, zwany liberalnym międzynarodowym ładem ekonomicznym, w przeciwieństwie do formalnie istniejącego nowego międzynarodowego ładu ekonomicznego, został ustanowiony i jest rozwijany przez dominację liberalnych hegemonów. Hegemon to państwo posiadające kontrolę nad surowcami, kapitałem i rynkami zbytu oraz posiadające produkcję dóbr wysoko zaawansowanych technologicznie. Hegemon liberalny tym różni się od pozostałych hegemonów, np. komunistycznych lub feudalnych, że sam posiada gospodarkę wolnorynkową i związaną z ideologią liberalną klasę średnią, która powinna czerpać korzyści z tego systemu i wspierać go. Ponadto ustanawia istniejący u niego system wolnorynkowy na skalę międzynarodową i wspiera jego rozwój poprzez zachęcanie do przestrzegania liberalnych norm innych krajów silnych, zaś kraje słabe mogą być do tego zmuszane. Według tej teorii militarna siła hegemonu ustanawia i utrzymuje liberalny międzynarodowy ład ekonomiczny, który ogranicza interwencję rządów w globalny wolny handel. Po zakończeniu drugiej wojny światowej ten ład był korzystny dla amerykańskiej hegemonicznej pozycji z powodu braku wojennych zniszczeń w Ameryce i najwyższej konkurencyjności produkcji amerykańskiej na świecie. Dlatego USA utrzymywały dodatnie saldo handlu zagranicznego do 1970 roku i zmuszały inne kraje do ograniczenia ich protekcji handlowej. Od lat 1960-ych inne kraje uzyskały dodatnie saldo handlu zagranicznego, np. Francja. Dlatego USA zachęcają inne kraje silne do ochrony zasad, które są także dla nich korzystne. Stosownie do tego punktu widzenia, hegemon podporządkowuje sobie tylko kraje słabe (Gilpin, 1987).

Stosownie do tej teorii, interesy krajów słabych w UE nie są rozważane. Teoria bierze pod uwagę tylko interesy pojedynczej lub zbiorowej państwowej hegemonii, tj. interesy najsilniejszych krajów. Stosownie do tej interpretacji słabe kraje, które wstępują do UE są zmuszane przez najsilniejsze kraje, czyli Wielką Brytanię, Niemcy i Francję, co jest uzgodnione z głównym hegemonem globalnym, tj. USA. Kraje wysokorozwinięte mogą łatwiej eksportować swoje towary do nowych krajów członkowskich. Ponadto słabe kraje są bardziej związane z ideologicznym Zachodem. Dla USA i najsilniejszych krajów UE ważne

jest zredukowanie wpływów rosyjskich w nowych krajach członkowskich UE. Dlatego jest to teoria siły, która uznaje dominację silnych krajów nad słabymi krajami. Teoria ta nie wartościuje systemu światowego i rozszerzenia UE. Jedynie podkreśla przyczyny tego rozszerzenia UE.

Teoria nowoczesnego systemu światowego

Teoria nowoczesnego systemu światowego (Wallerstein, 1974a) związana jest z marksizmem i neomarksizmem. Teoria ta podkreśla, że światowy system rynkowy jest zintegrowaną całością i mechanizmem wyzysku krajów biednych (określanych jako peryferie lub półperyferie) przez kraje bogate (definiowane jako centrum), (Gilpin, 1987). Kraje należące do centrum są silne i zintegrowane, zaś kraje peryferyjne są słabe i mają niewielką autonomię. Półperyferyjne kraje są pomiędzy centrum a peryferiami (Wallerstein, 1974a). Wyzysk ten przejawia się niekorzystnymi terms of trade (warunkami wymiany / handlu) dla towarów eksportowanych, przez kraje słabo rozwinięte, czyli głównie surowców i artykułów rolno-spożywczych, w stosunku do towarów wysoko zaawansowanych technologicznie, eksportowanych zwykle przez korporacje pochodzące z krajów wysoko rozwiniętych. Oznacza to, że mimo powszechnej inflacji, czyli długookresowego wzrostu cen większości towarów, ceny dóbr wysoko zaawansowanych technologicznie wzrastają szybciej niż ceny surowców i towarów rolniczych. Teoria ta przyczyniła się do uchwalenia na forum Zgromadzenia Ogólnego ONZ w 1974 roku (UN Declaration ..., 1974) Nowego Międzynarodowego Ładu Ekonomicznego. Stosownie do założeń Nowego Międzynarodowego Ładu Ekonomicznego zła sytuacja krajów słabo rozwiniętych w handlu międzynarodowym powinna zostać poprawiona. W praktyce jednak założenia te w dużej mierze nie zostały zrealizowane.

Stosownie do tej teorii rozszerzenie UE nie jest korzystne dla nowych słabiej rozwiniętych krajów członkowskich. Kraje słabiej rozwinięte, włączając dawne europejskie kraje komunistyczne, np. Litwa, Łotwa, Rumunia, Bułgaria i inne państwa, które określane są jako peryferie lub półperyferie systemu światowego. Dlatego te kraje wstępując do UE są wykorzystywane przez bogatsze i lepiej rozwinięte kraje unijne określane jako części światowego centrum, jak Niemcy, Francję, Wielką Brytanię, Belgię i Holandię. Wykorzystywanie to dokonywane jest przez zakup tanich surowców i ziemi oraz korzystanie z taniej siły roboczej.

Teoria podwójnej ekonomii

Teoria podwójnej ekonomii, zwana także dualizmem (Hicks, 1982), związana jest z liberalizmem i neoliberalizmem, według której system światowy składa się z dwóch

rozdzielonych od siebie sektorów: nowoczesnego (progresywnego), do którego zalicza się zintegrowane ekonomicznie kraje wysoko rozwinięte i tradycyjnego, do którego włącza się nie zintegrowane kraje słabo rozwinięte. Sektor nowoczesny (który jest ekwiwalentem centrum z teorii nowoczesnego systemu światowego) charakteryzuje się wysoką technologią produkcji i wysoką wydajnością pracy, podczas gdy sektor tradycyjny (który odpowiada peryferiom z teorii nowoczesnego systemu światowego) posiada zacofaną i lokalnie samowystarczalną produkcję. Według tej teorii ekspansja globalnego systemu rynkowego następuje poprzez stopniowe włączanie poszczególnych obszarów sektora tradycyjnego do sektora nowoczesnego (Gilpin, 1987).

Stosownie do tej teorii, rozszerzenie UE jest korzystne zwłaszcza dla nowych słabiej rozwiniętych krajów członkowskich. Kraje te opuszczają sektor tradycyjny i wstępują do UE, która jest częścią globalnego nowoczesnego (progresywnego) sektora. Z powodu tego faktu kraje mniej rozwinięte otrzymują nowoczesne technologie, kapitał zagraniczny (inwestycje) i stają się bardziej związane z krajami wysoko rozwiniętymi. Rozszerzenie UE jest korzystne dla wszystkich krajów członkowskich, włączając wysokorozwinięte kraje „starej unii”, z powodu rozszerzenia rynku, które jest konieczne dla nowoczesnej produkcji na wielką skalę. Jednak kraje słabiej rozwinięte zyskują z rozszerzenia UE więcej niż kraje wysokorozwinięte, ponieważ ich przejście z sektora tradycyjnego do sektora nowoczesnego jest szybsze i łatwiejsze w ramach unii niż byłoby to możliwe poza UE. To oznacza wyższy wzrost gospodarczy, nowe miejsca pracy i wyższe zarobki w nowych krajach członkowskich UE.

Droga do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności

Publikacja nr 3 dotyczy najważniejszego założenia globalnej spirali polityczno-ekonomicznej, że w kolejnych okresach następują okresy dominacji czynników politycznych nad ekonomicznymi i odwrotnie. Podczas okresów dominacji generujących czynników politycznych następują zmiany, które zakłócają globalną sytuację, zaś podczas dominacji czynników ekonomicznych, które korygują politykę, następuje powrót systemu światowego do relatywnej równowagi. Czynniki polityczne i ekonomiczne zmieniają się w czasie i ich zmienne oddziaływanie zmieniają gospodarkę światową. Gsp-e podkreśla równe znaczenie czynników politycznych i ekonomicznych dla zmian systemu światowego w dłuższym okresie.

Publikacja nr 4 podkreśla, że obecnie korporacje transnarodowe są właścicielami dużej części zasobów globalnych. Dlatego korporacje transnarodowe są także integralnymi częściami globalnych czynników ekonomicznych. Ponadto obroty największych korporacji transnarodowych są wyższe niż produkt krajowy brutto wielu krajów słabiej rozwiniętych.

Fakt ten dowodzi wzrastającego znaczenia biznesu międzynarodowego w systemie światowym, który wspierany jest przez globalny marketing ekonomiczny. To również uzasadnia tezę o równym wpływie mocarstw (będących główną częścią czynników politycznych) i największych korporacji transnarodowych (będących główną częścią czynników ekonomicznych) na światowy system rynkowy, tj. na ustanowienie i utrzymywanie się kolektywnej hegemonii globalnej mocarstw i korporacji transnarodowych. Ponadto publikacje nr 2 i 4 twierdzą, że korporacje również próbują uzyskać polityczną władzę poprzez ich wpływy na polityków, dzięki finansowaniu ich politycznego, a zwłaszcza wyborczego marketingu. Stosownie do publikacji nr 4 korporacje używają także globalnego marketingu ekonomicznego w celu wpływania na poglądy i potrzeby społeczeństw świata. Wyżej wymienione fakty potwierdzają hipotezę nr 6.

Głównym osiągnięciem publikacji nr 2 i całego cyklu publikacji składających się na habilitacyjne osiągnięcie naukowe jest ustanowienie nowej współczesnej teorii, wyprowadzonej z gsp-e, nazwanej teorią państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności. Teoretyczna i praktyczna analiza gospodarki światowej była pomocna do opracowania i ustanowienia teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności (w publikacji nr 2), która jest porównywana z innymi teoriami międzynarodowej ekonomii politycznej, tj. teorią państwowej hegemonicznej stabilności, teorią nowoczesnego systemu światowego i teorią podwójnej ekonomii. *Teoria państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności* została następnie przedyskutowana i zastosowana do interpretacji zmian w systemie światowym (w publikacji nr 2), rozszerzenia Unii Europejskiej (w publikacji nr 2) oraz niestabilności kursów walutowych (w publikacji nr 1).

Stosownie do tej interpretacji najsilniejsze mocarstwa i największe korporacje transnarodowe są zainteresowane w utrzymaniu światowego systemu rynkowego (który nazywany jest liberalnym międzynarodowym ładem ekonomicznym w teorii państwowej hegemonicznej stabilności), ponieważ ten system jest dla nich korzystny. Dlatego hegemoniczna siła najsilniejszych mocarstw i największych korporacji transnarodowych stabilizuje globalny system rynkowy. Teza ta jest również potwierdzona przez fakt, że wiele mocarstw (np. USA, Niemcy, Francja i Wielka Brytania) osiągnęły swoją pozycję w warunkach globalnego systemu rynkowego. Inne mocarstwa (np. Rosja i Chiny) zaadoptowały system rynkowy i obecnie ten system jest dla nich korzystny. Podobnie jak wzrost znaczenia korporacji transnarodowych był możliwy dzięki temu systemowi.

Oczywiście, państwa i korporacje transnarodowe odgrywają różną rolę w globalnym systemie, stosownie do jakości, np. państwa mają twardą (tj. militarną) siłę i miękką siłę (tj.

tworzoną przez marketing polityczny), bazującą na ich zasobach gospodarczych (Nye, 2004), zaś korporacje mają zwłaszcza miękką siłę (tj. tworzoną przez marketing ekonomiczny), również bazującą na ich zasobach gospodarczych. Jednak w opinii autora, najsilniejsze państwa i największe korporacje transnarodowe mają równą potęgę, w zakresie siły ich oddziaływań na system globalny.

Powyższa interpretacja systemu światowego z punktu widzenia gsp-e prowadzi do nowej współczesnej teorii międzynarodowej ekonomii politycznej, opracowanej przeze mnie, nazwanej teorią państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności, która związana jest z gsp-e. Teoria ta podkreśla istnienie hegemonicznej pozycji państw i korporacji w systemie światowym.

Ponadto interesy krajów słabiej rozwiniętych oraz małego i średniego biznesu nie są rozważane przez gsp-e i teorię państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności. Stosownie do założeń gsp-e słabe kraje i małe firmy są podporządkowane globalnej hegemonii mocarstw i korporacji transnarodowych.

Interpretacja rozszerzenia UE stosownie do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności

Stosownie do publikacji nr 1 istnieje kwestia świata dwu prędkości (Schwab, 2012), która była znana, ale ignorowana w Europie. Było to związane z polityczną presją na rozszerzenia Unii Europejskiej w 2004 i 2007 roku. Z jednej strony UE jest największym jednolitym rynkiem i najbardziej zintegrowaną organizacją na świecie, ale z drugiej strony to nie jest homogeniczna struktura, z powodu zróżnicowania rozwoju gospodarczego krajów członkowskich. Znajdują się tam zarówno kraje wysokorozwinięte, takie jak Niemcy, Wielka Brytania, Francja, Belgia i Holandia, ale także słabiej rozwinięte kraje, takie jak Bułgaria i Rumunia. Dlatego pozostaje kwestia możliwości równomiernego rozwoju i integracji tych krajów. Problem ten rozważany był przed rozszerzeniami UE w 2004 i 2007 roku z powodu dużych różnic w rozwoju gospodarczym i interesach politycznych starych krajów członkowskich (Hughes, 1996). Problem głębokiej integracji europejskiej jest ważniejszy podczas globalnych recesji, które uwydatniają ogromne trudności gospodarcze niektórych krajów UE, np. wielki kryzys w Grecji i Hiszpanii, który jest niebezpieczny dla jedności UE i dla waluty euro. Słabiej rozwinięte kraje UE nie są zdolne wypełnić warunków integracji, np. limitu deficytu budżetowego lub wspólnej polityki gospodarczej itp. Dlatego integracja europejska jednej prędkości jest wciąż tylko nierealistyczną ideą, podczas gdy integracja dwu prędkości jest najbliższą rzeczywistością.

W publikacji nr 2, interpretacja rozszerzenia UE z punktu widzenia teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności, nie jest oceniana jako korzystne lub niekorzystne wydarzenie dla krajów słabiej rozwiniętych. Gsp-e i teoria państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności interpretują ten fakt jako podporządkowanie się nowych słabiej rozwiniętych krajów członkowskich UE najsilniejszym mocarstwom UE i korporacjom transnarodowym. UE jest ważną częścią światowego systemu rynkowego. Jednak EU chroni Europejski Wspólny Rynek poprzez wiele taryfowych i pozataryfowych barier handlowych przed towarami wyprodukowanymi w innych częściach świata. Bariery te hamują rozwój handlu światowego. Jednak nie możliwe jest ustanowienie całkowicie wolnego handlu na całym świecie w bliskiej przyszłości. Zasady wolnego handlu wprowadzane są progresywnie przez państwa członkowskie Światowej Organizacji Handlu (dawnego Układu Ogólnego w sprawie Ceł i Handlu). Dlatego *UE i niektóre inne regionalne organizacje międzynarodowe rozważane są jako kroki do przyszłej globalnej unii ekonomicznej lub nawet politycznej. Dlatego rozszerzenie UE może być rozważane jako część procesów globalizacji a nie tylko jako regionalizacja.* W związku z powyższą interpretacją i z założeniami gsp-e podkreślającymi znaczenie czynników politycznych i ekonomicznych w globalnym systemie rynkowym, rozszerzenie UE jest korzystne dla zbiorowej hegemonii globalnej mocarstw i korporacji transnarodowych (nie tylko dla najsilniejszych krajów UE i korporacji UE). Interesy krajów słabiej rozwiniętych nie są rozważane. Wyżej wymienione fakty potwierdzają hipotezę nr 3.

Globalna niestabilność walut stosownie do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności

Publikacja nr 1 używa teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności do interpretacji globalnej niestabilności walut. Brak standardu złota, tj. towarowej wartości pieniądza jest najważniejszą przyczyną globalnej niestabilności walut. Udowodniłem, że prawo Kopernika i zmieniające się parytety pomiędzy złotem i srebrem były wystarczające do wyjaśnienia niestabilności walut w wiekach starożytnych i średnich. Kopernik przedstawił swoje prawo dotyczące naprawy monety podczas dyskusji w 1522 roku i napisał to w formie memoriału w 1528 roku. Argumentował tam, że niektórzy ludzie wybierali stare monety [które zawierały więcej srebra niż nowe] i przetapiali je, żeby sprzedać srebro po niższej cenie (Kopernik, 2001, 1926, 1528). Obecnie konieczne jest wyjaśnienie niestabilności całego międzynarodowego systemu walutowego, który bazuje na realnie bezwartościowym pieniądzu. Taka sytuacja posiada pewne cechy pozytywne i negatywne. Chciałbym dodać moją opinię do dyskusji w tej sprawie, że niestabilność jest nieodłącznym zjawiskiem tego

systemu. Jednak otwarta pozostaje kwestia większej lub mniejszej niestabilności walut. Mniejsze wahania kursów walutowych są pożądane z powodu potrzeby stabilizacji globalnej gospodarki, ale najważniejsze decyzje w tej sprawie muszą zostać uzgodnione w ramach globalnej hegemonii zbiorowej mocarstw i korporacji transnarodowych, stosownie do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności.

Milton Friedman (1953) twierdzi, że wewnętrzne ceny i płace są mniej elastyczne w dół niż kursy walutowe. Dlatego niska elastyczność cen i płac zniekształca ich przystosowanie do wysoce elastycznych kursów walutowych i prowadzi do ujemnych sald handlu zagranicznego. Interesującą dyskusję dotyczącą niestabilnych kursów walutowych prezentuje Paul Krugman (2002), który krytykuje argumenty Friedmana, „że maksymalizacja zysków przez spekulantów zawsze prowadziła do stabilizacji a nie destabilizacji kursu wymiany”. Twierdzi ponadto, że od 1973 roku „roczne zmiany w kursach walutowych były większe niż można by to wyjaśnić poprzez różnice w stopach inflacji lub innymi zmiennymi, takimi jak różny wzrost dopływu pieniądza do obiegu w różnych krajach”. W pełni zgadzam się z następującą tezą Krugmana (2002): „Rozważając dłuższy okres, jednakże, nastawienia do niestabilności kursów walutowych mają powtarzająco zmienny kierunek, dowodząc ostatecznie jak biednie stopy te osadzone są w fundamentach”.

Brak standardu złota sprzyja wpływom władz, banków centralnych i spekulantów na kursy wymiany walut. Globalny kryzys gospodarczy i recesja w latach 2008-2009 oraz na początku 2011 roku sprzyja ograniczeniu popytu światowego. Dlatego wiele krajów ma problemy z ich saldem handlu zagranicznego. Tanie waluty oznaczają niższe ceny na rynkach międzynarodowych. Dlatego wiele krajów deprecjonuje swoje waluty (Staszczak 2012). Spekulacje walutami lub niematerialnymi przepływami kapitałowymi również znacząco wpływają na kursy walutowe.

Ponadto decyzja dotycząca nowego światowego systemu walutowego musi zostać uzgodniona w ramach zbiorowej hegemonii globalnej mocarstw i korporacji transnarodowych stosownie do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności (Staszczak 2011). Jednak nie ma żadnych planów powrotu do standardu złota w scenariuszach przyszłego międzynarodowego systemu walutowego opracowanych przez Światowe Forum Ekonomiczne. Jest tam natomiast historyczny przegląd standardu złota i informacja o spirali deflacyjnej i upadku systemu podczas Wielkiej Depresji (recesji). Omówiono także inne problemy, tj. ataki spekulacyjne związane z faktem, że nie wszystkie kraje używały standardu złota w latach 1920-ych (Schwab, 2012). Dlatego dyskusje o standardzie złota miałyby tylko akademicki charakter.

Uznanie euro, dolara amerykańskiego i juana chińskiego za „kotwice” lub tzw. wielostronny „statyw” walut rezerwowych (Schwab, 2012) przez globalną hegemonię zbiorową, reprezentowaną przez Światowe Forum Ekonomiczne jest krokiem w kierunku względnej stabilności globalnej. Jednak wciąż pozostają nierozwiązane problemy światowego kryzysu gospodarczego (w tym finansowego) związane z brakiem wystarczającej kontroli nad spekulacyjnymi przepływami kapitału i polityką kredytową banków (Staszczak, 2012). Kwestie dotyczące ogromnego wzrostu międzynarodowych przepływów kapitałowych po ich silnym ograniczaniu w ramach systemu z Bretton Woods były wiele razy dyskutowane (Reszat, 1999). Sytuacja ta została lepiej rozwiązana w Chinach, gdzie międzynarodowe przepływy kapitałowe są silnie kontrolowane (Staszczak, 2012, Xinhua, 2010). Podjęto także wiele kroków w celu lepszej kontroli działalności banków, wymuszonych przez globalny kryzys i recesję w latach 2008-2009 i na początku 2011 roku. Jednak ogromne znaczenie korporacji transnarodowych, włączając banki, w zbiorowej hegemonii globalnej niweczy możliwości państw ideologicznego Zachodu do ich efektywnej kontroli (Staszczak, 2011 i 2012). Pomimo sprzecznych interesów w zbiorowej hegemonii globalnej, głębokie recesje światowe wymuszają konsensus wewnątrz hegemonii dla reformowania i stabilizacji międzynarodowego systemu walutowego. Ten konsensus może stabilizować ten system gorzej niż standard złota, ale lepiej niż to jest obecnie.

Wiele zadłużonych krajów ze stosunkowo wysoką inflacją i wysokimi wewnętrznymi cenami posiada stosunkowo silne waluty, np. dolar amerykański, euro, funt brytyjski. Jest to związane z wiarą inwestorów i spekulantów w stosunkową stabilność niektórych walut, np. podczas zaburzeń politycznych dolar amerykański uważany jest za stabilną walutę świata, pomimo jego stosunkowej słabości w wielu okresach zilustrowanych w publikacji nr 1. Jeśli stare banknoty nie są wycofywane z obiegu przez władze, tak jak to jest w USA, to taka waluta jest zwykle rozważana jako silna. Jednak moneta o nominale 20 dolarów zawierała niemal jedną uncję złota na początku lat 1930-ych. Jedna uncja złota kosztowała 1770 dolarów w we wrześniu 2012 roku i 1223,60 dolara 6 lipca 2013 roku (Goldprice, 2013) oraz to 1228.00 dolarów 12 września 2014 roku (Goldprice, 2014). Dowodzi to inwestycji w złoto podczas pierwszej części kryzysu, kiedy ludzie mają nadwyżkę pieniędzy i sprzedaż złota później, kiedy wiele osób odczuwa ekonomiczne trudności. Ponadto przykład ten pokazuje realną słabość dolara amerykańskiego w długim okresie.

Wszystkie współczesne waluty podlegają deprecjacji w długim okresie z powodu inflacji. Jednak niektóre pieniądze są deprecjonowane szybciej, zaś inne waluty są deprecjonowane powoli. Kursy walutowe nie zawsze odzwierciedlają realne zmiany w deprecjacjach walut.

Taka sytuacja promuje niestabilność i spekulacje. Potrzeby wpuszczania coraz więcej pieniędzy do gospodarki podczas kryzysu w celu zwiększenia popytu, który sprzyja większej produkcji, wydają się ważniejsze dla kolektywnej hegemonii globalnej niż perspektywa stabilniejszych walut złotych.

Patrząc z perspektywy historycznej i stosownie do prawa Kopernika, ta niestabilność jest nieunikniona z powodu złego, tj. bezwartościowego pieniądza używanego na całym świecie. Nie są prowadzone żadne dyskusje w ramach zbiorowej hegemonii globalnej dotyczące powrotu do złotego lub innego towarowego pieniądza w celu powiązania monet z realną wartością. Powyższe fakty potwierdzają hipotezę nr 4. Dlatego stabilność kursów walutowych jest niemożliwa w długim okresie. Różny popyt globalny (włączając spekulację) na poszczególne waluty, związane z ich różną podażą do obiegu, pozwalają określić niektóre waluty jako silne a inne jako słabe, w poszczególnych okresach, stosownie do zmian ich kursów walutowych. Trudności ekonomiczne w USA i UE, zwłaszcza w strefie euro sprzyjają wzrostowi niestabilności współczesnych walut świata.

Jednak, stosownie do teorii państwowo-korporacyjnej hegemonicznej stabilności, konieczne jest znalezienie kompromisu w ramach zbiorowej hegemonii globalnej dla stosunkowej stabilności kursów walutowych, bazujących na symbolicznej wartości walut, w celu stabilizacji światowego systemu walutowego i gospodarki globalnej. Mniejsze i bardziej przewidywalne zmiany kursów walutowych są korzystne dla rozwoju handlu międzynarodowego i gospodarki światowej. Dlatego konieczne jest dodanie chińskiego juana do triady najważniejszych walut świata razem z dolarem USA i euro. Nowy międzynarodowy system walutowy powinien również uwzględnić inne ważne waluty, włączając pieniądze wschodzących gospodarek.

Ponadto globalny kryzys i recesja w latach 2008-2009 i na początku 2011 roku udowodniły konieczność lepszej kontroli państw nad przepływami kapitałowymi i działalnością korporacji transnarodowych, włączając banki. Jednak taka kontrola jest trudna lub niemalże niemożliwa w ideologicznie zachodniej części kolektywnej hegemonii globalnej, ponieważ korporacje są ważnymi uczestnikami tej hegemonii. Sprzeczne interesy w ramach hegemonii muszą prowadzić do powtarzających się niestabilności światowego systemu walutowego. Wyżej wymienione fakty potwierdzają hipotezę nr 5.

Wykaz literatury cytowanej w publikacji nr 1:

Chu, D. L. (2009) "Seeking Alpha. Gold, Dollar, Euro: 2010 "Menage a Trios"?" – <http://seekingalpha.com/article/179866-gold-dollar-euro-2010-menage-a-trois> dated: December 27.

- Coffey, Peter (1974) *The World Monetary Crisis*. London: Macmillan Press.
- Cywiński, Henryk (1986) *Z dziejów pieniądza na świecie* [History of the Money over the World]. Warszawa: Krajowa Agencja Wydawnicza RSW „Prasa-Książka-Ruch”.
- Cywiński, Henryk (1987) *Dziesięć wieków pieniądza polskiego* [Ten Centuries of the Polish Money]. Warszawa: Ludowa Spółdzielnia Wydawnicza.
- Dornbusch, Rudiger (1976) “Expectations and Exchange Rate Dynamics”, *Journal of Political Economy*, 84: 1161-1176.
- Dornbusch, Rudiger, Fischer, Stanley (1987) *Macro-economics*. Fourth edition. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Economic Report of the President (1996). Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC February.
- Economic Report of the President (2000). Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC, February.
- Economic Report of the President (2012). Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC, February.
- Eichengreen, Barry (2005) *Sterling's Past, Dollar's Future: Historical Perspectives on Reserve Currency Competition*. University of California, Berkeley http://emlab.berkeley.edu/~eichengr/research/tawney_lecture2apr29-05.pdf date: April.
- Eurostat (2012). Statistical Office of the European Communities, Luxembourg, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu> Last update April 4.
- Friedman, Milton (1953) “The Case for Flexible Exchange Rates” [in] Friedman, Milton
- Friedman, Milton (1953) *Essays in Positive Economics*. Chicago: University of Chicago Press.
- Goldprice (2013) – <http://goldprice.org> date: July 6.
- Hughes, K. (1996) “The 1996 Intergovernmental Conference and EU Enlargement”, *International Affairs*, 1 (Vol. 72): 1-8.
- Ikenberry, G. John (ed.) (1988) *Reason of the State. Oil Politics and the Capacities of American Government*. Ithaca, London: Cornell University Press.
- Johnson, Lynn K. (1991) *America as a World Power. Foreign Policy in a Constitutional Framework*. New York: McGraw-Hill.

- Keynes, John M. (2007 [1936]) *The General Theory of Employment, Interest and Money*, Basingstoke: Palgrave Macmillan.
- Kopernik, Mikołaj (Copernicus, Nicolas) (2001 [1926, 1543]) *O obrotach ciał niebieskich i inne pisma* [On the Revolutions and Other Letters], (translation: L. A. Birkenmajer). Warszawa: De Agostini, Altaya.
- Kopernik, Mikołaj (2001 [1926, 1528]). “Sposób urządzenia monety” [Method of the Coin Management], [in] Kopernik, Mikołaj
- Krugman, Paul (2002) “Exchange Rates”, *The Concise Encyclopedia of Economics* – <http://www.econlib.org/library/Enc1/ExchangeRates.html>
- McConnell, Campbell R. (1987) *Economics. Principles, Problems, and Policies*, Tenth edition. New York: McGraw-Hill Book Company.
- McEachern, William A. (1988) *Economics. A Contemporary Introduction*. Cincinnati, Ohio: South-Western Publishing Co.
- Oresme, Nicolas (1956 [1350s]) *Treatise on Money [Treatise on the Origin, Nature, Law and Alterations of Money]*, (translation and introduction Ch. Johnson). London: Thomas Nelson and Sons Ltd.
- Park, Y. C. (2011) “The Role of Macro-prudential Policy for Financial Stability in East Asia’s Emerging Economies”, *ADB Working Paper Series* [Asian Development Bank Institute], 284: 1-27.
- Reszat, B. (1999) “Currency Trading and International Financial Stability”, *Intereconomics* March/April: 64-71.
- Rothbard, Murray N. (2006) *An Austrian Perspective on the History of Economic Thought*, Vol. I: *Economic Thought Before Adam Smith*. Auburn: Ludwig von Mises Institute.
- Samuelson, Paul A. & Nordhaus, William D. (1985) *Economics*, Twelfth edition. New York: McGraw-Hill Book Company.
- Schwab, Klaus (2012) „Euro, Dollar, Yuan Uncertainties. Scenarios on the Future of the International Monetary System”, *World Scenario Series* [World Economic Forum, Geneva, Switzerland], 1-34 – <http://www.weforum.org/issues/strategic-foresight> date: June
- Staszczak, Dariusz E. (2002) “Global Political-economic Spiral as a Model of the World Changes”, *Studia Polityczne*, 13: 329-352.
- Staszczak, Dariusz E. (2004 [2001]) *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian systemu światowego* [U.S.A.-EU. Mutual Relations in a Background of the World System Changes]. Torun: Wydawnictwo Adam Marszałek.

Staszczak, Dariusz E. (2011) "Theoretical Interpretations of the European Union Enlargement: Perspectives from a New Global Paradigm", *Journal of Knowledge Globalization*, 1, Vol. 4: 71-92.

Staszczak, Dariusz E. (2012) "International Trade and Capital Flows as the Sources of the Nations Poverty or Richness", *Conference Proceedings [Knowledge Globalization Conference, Boston, Massachusetts, October 16-17, 2011, Published Annually; Sawyer School of Business; Suffolk University, Boston, Massachusetts; Conference Papers: © Knowledge Globalization Institute, Boston, Massachusetts, USA]*, 1, Vol. 5: 146-165.

Terzi, Andrea (2005) "International Financial Instability in a World of Currencies Hierarchy", *Working Paper [Istituto di Economia e Finanza, Universita Cattolica del Sacro Cuore, Milano, Italy]*, 64: 1-22.

Xinhua, (2010) "China to Enhance Monitoring of Cross-border Capital Flows", *China Daily*, http://www.chinadaily.com.cn/business/2010-06/11/content_9964751.htm date: June 11.

Ying, F. (2011) "China and Europe Can Build a New Partnership out of This Crisis", *The Guardian* – <http://www.guardian.co.uk/commentisfree/2011/dec/12/china-europe-partnership> date: December 12.

Wykaz literatury cytowanej w publikacji nr 2:

Chu, D. L. (2009), Seeking Alpha. Gold, Dollar, Euro: 2010 "Menage a Trios"? – <http://seekingalpha.com/article/179866-gold-dollar-euro-2010-menage-a-trois> dated December 27.

Coffey, P. 1974 *The World Monetary Crisis*, London: Macmillan Press.

Economic Report of the President 2001. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC, January 12.

Economic Report of the President 2005. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC, February 17.

Economic Report of the President 2006. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC, February 15.

Economic Report of the President 2010. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, U.S. Government Printing Office, Washington, DC, February 11.

- Eurostat 2010, Statistical Office of the European Communities, Luxembourg, <http://epp.eurostat.ec.europa.eu>, date: May 11.
- Forbes 2002, The Super 50; <http://www.forbes.com/forbes2002/0722/world50.html>, dated July 22.
- Gilpin, R. G. 1987 *The Political Economy of International Relations*, Princeton, NJ: Princeton University Press.
- Hargrave-Silk, A. (2009), Perspective ... Even for a dollar, buying Business Week looks to be a risky proposition – <http://www.media.asia/print.php?id=36538> date: July 30.
- Hughes, K. (1996). The 1996 Intergovernmental Conference and EU Enlargement, *International Affairs* 1 (Vol. 72): 1-8.
- Ikenberry, G. J. (ed.) 1988 *Reason of the State. Oil Politics and the Capacities of American Government*, Ithaca, London: Cornell University Press.
- Johnson, L. K. 1991 *America as a World Power. Foreign Policy in a Constitutional Framework*, New York: McGraw-Hill.
- Kalinowski, T. (in cooperation with Jastrzebski, M.) (2002) Ceny gruntow w Polsce i w Niemczech w 1999/2000 r. Dysproporcje i wnioski, *Rynki Zagraniczne* 15 (February 2-4): 5.
- Kegley, Ch. W., Jr. & Wittkopf, E. R. (eds.) 1983 *Perspectives on American Foreign Policy*, New York: St. Martin's Press.
- Kegley, Ch. W., Jr. & Wittkopf, E. R. 1987 *World Politics. Trend and Transformation*, Houndmilles, London: Macmillan Education.
- Kennedy, P. 1988 *The Rise and Fall of the Great Powers. Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000*, New York; Random House.
- Keohane, R. O. (ed.) 1986 *Neo-realism and its Critics*, New York: Columbia University Press.
- McGrew, A. G. & Lewis, P. G. (eds.) 1993 *Global Politics*, Cambridge, MA: Polity Press.
- Moran, T. H. (1993). An Economic Agenda for Neo-realists, *International Security* 2 (Vol. 18): 211-215.
- New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language 1993, Danbury, CT: Lexicon Publications, Inc.
- Nye, J. S. (2004). Soft Power and American Foreign Policy, *Political Science Quarterly* 2 (Vol. 119): 255-270.
- Samuelson, P. A. & Nordhaus, W. D. 1985 *Economics*, Twelfth edition. New York: McGraw-Hill Book Company.

Staszczak, D. E. (2002). Global Political-economic Spiral as a Model of the World Changes, *Studia Polityczne* 13: 329-352.

Staszczak, D. E. 2004 *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian systemu swiatowego*, Torun: Wydawnictwo Adam Marszalek.

Staszczak, D. E. 2007 *Globalizacja. Zbiorowa hegemonia mocarstw i korporacji transnarodowych a globalny marketing*, Torun: Wydawnictwo Adam Marszalek.

Stiglitz, J. E. (2006) The True Costs of the Iraq War, *Project Syndicate*. An Association of Newspapers Around the World – http://www.project-syndicate.org/print_contemporary/stiglitz67/English, date: March 17.

UN Declaration on the Establishment of the New International Economic Order. General Assembly Resolution (1 May 1974, A/RES/S-VI/ 3201).

Wykaz literatury cytowanej w publikacji nr 3:

Dishamps J. C., "The European Community, International Trade and World Unity," *California Management Review* 2:35 (Winter 1993)

Gilpin R., *The Political Economy of International Relations*, Princeton: Princeton University Press, 1982

Johnson L. K., *America as a World Power. Foreign Policy in a Constitutional Framework*, New York: McGraw-Hill, 1991

Kegley, Ch. W. Jr. and Wittkopf E. R., *World Politics. Trend and Transformation*, Houndmilles, London: Macmillan Education, 1987

Lähteenmäki K., Käkönen J., "Regionalization and its Impact on the Theory of International Relations" in Björn Hettne, Andräs Inotai, Osvaldo Sunkel, eds., *Globalism and the New Regionalism*, Basingstoke: Macmillan Publishing Company, 1999

New Webster Dictionary and Thesaurus of the English Language, Danbury, CT: Lexicon Publications, 1993

McGrew A. G., "Conceptualizing Global Politics" in Antony G. McGrew, Paul G. Lewis, eds., *Global Politics*. Cambridge, MA: Polity Press, 1993

Mitchel J., "The Nature and Government of the Global Economy" in Anthony G. McGrew and Paul G. Lewis, eds., *Global Politics*. Cambridge, MA: Polity Press, 1993

Nye J. S., Jr., *Bound to Lead: The Changing Nature of American Power*, New York: Basis Books, 1990

Samuelson P. A. and Nordhaus W. D., *Economics. Twelve Edition*, New York, NY: McGraw-Hill Book Company, 1985

Schultz K. A., " The Politics of the Political Business Cycle," *British Journal of Political Science* 25:1 (January 1995): 79-99

Smith M., " "The Devil you Know": the United States and a Changing European Community," *International Affairs* 1, 1992

Staszczak D. E., *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian globalnych*, Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek, 1998

Tooze R., "Conceptualizing Global Economy" in Anthony G. McGrew and Paul G. Lewis, eds., *Global Politics*. Cambridge, MA: Polity Press, 1993

Wykaz literatury cytowanej w publikacji nr 4:

A. Pozycje książkowe

Ambrose S. E.: *Rise to Globalism. American Foreign Policy since 1938*; Third Revised Edition; New York: Penguin Books 1983

Appadurai A. [przekład i wstęp Z. Pucek]: *Nowoczesność bez granic. Kulturowe wymiary globalizacji*; Kraków: Universitas 2005

Białecki K. P., Dorosz A., Januszkiewicz W.: *Słownik handlu zagranicznego*; Warszawa: PWE 1993

Certo S. C., Peter J. P.: *Strategic Management. Concepts and Applications*; New York: Random House 1988

Chomsky N.: *Rok 501. Podbój trwa*; Warszawa, Poznań: PWN 1999

Chomsky N. [tłumaczenie M. Zuber]: *Zysk ponad ludzi. Neoliberalizm a ład globalny*; Wrocław: Wydawnictwo Dolnośląskie 2000

Ciamaga L. [red.]: *Zagraniczna polityka gospodarcza Polski w teorii i praktyce dostosowań do Unii Europejskiej*; Warszawa: Dom Wydawniczy ELIPSA, Szkoła Główna Handlowa 1997

Coffey P.: *The world monetary crisis*, London: Macmillan Press 1974

Domosławski A.: *Świat nie na sprzedaż – rozmowy o globalizacji i kontestacji*; Warszawa: Wydawnictwo Sic! 2002

Donnelly J.: *Realism and International Relations*; Cambridge: University Press 2000

Drucker P. F.: *The New Realities: in Government and Politics /in Economics and Business/ in Society and World View*; New York: Harper & Row Publishers 1989

DuBrin A. J.: *Essentials of Management*; Cincinnati, Ohio: South-Western Publishing Co., 1986

Dunning J.: *Multinational Enterprises in a Global Economy*; Wokingham: Addison-Wesley 1993

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Economic Advisers, Washington, D.C.: United States Government Printing Office, January 12, 2001

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Economic Advisers, Washington, D.C.: United States Government Printing Office, February 1994

Encyklopedia Popularna PWN; Wydanie 15; Warszawa: PWN 1982

Eurostatistics. Data for Short-term Economic Analysis. Monthly, Luxembourg: European Commission, European Communities, 2000

Finnemore M.: *National Interests in International Society*; Ithaca, London: Cornell University Press 1966

Fiske J., Hartley J.: *Reading Television*; London: Methuen 1980

Flejterski S., Wahl P. T.: *Ekonomia globalna – synteza*; Warszawa: Difin 2003

Gill S.: *American Hegemony and the Trilateral Commission*; Cambridge, New York, Port Chester, Melbourne, Sydney: Cambridge University Press 1990

Gilpin R.G.: *The Political Economy of International Relations*; Princeton, NJ.: Princeton University Press 1987

Gray J.: *Po liberalizmie*; Warszawa: Fundacja Aletheia 2002

Guiltinan J. P., Paul G.W.: *Marketing Management. Strategies and Programs*; New York: McGraw-Hill Publishing Company 1988

Gwiazda A.: *Globalizacja i regionalizacja gospodarki światowej*; Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 1998

Gwiazda A.: *Wprowadzenie do marketingu międzynarodowego*; Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 1999

Gray J.: *Al. Queda and what it means to be modern*; London: Faber 2004

Halizak E., Kuźniar R., Symonides J. [red.]: *Globalizacja a stosunki międzynarodowe*; Bydgoszcz-Warszawa: Oficyna Wydawnicza Branta 2004

Hall R. E., Taylor J. B. [przekład pod redakcją naukową A. Wojtyny]: *Makroekonomia. Teoria, funkcjonowanie i polityka*; Warszawa: PWN 1995

Hettne B., Inotai A., Sunkel O. [red.]: *Globalism and the new regionalism*; Basingstoke: Macmillan 1999

Hingston P. [tłumaczenie M. Perek]: *Wielka księga marketingu*; Kraków: Znak-Signum 1992

Hirst P., Khilnani S. [red.]: *Reinventing Democracy*; Oxford, Cambridge, MA: Blackwell Publishers; The Political Quarterly Publishing Co. Ltd 1996

Hutt M. D., Speh T. W. [konsultacja naukowa tłumaczenia: W. Popławska]: *Zarządzanie marketingiem. Strategia rynku dóbr i usług przemysłowych*; Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 1997

Ikenberry G. J. [red.]: *Reason of the State. Oil Politics and the Capacities of American Government*; Ithaca, London: Cornell University Press 1988

Jabłoński A. W., Sobkowiak L. [red.]: *Marketing polityczny w teorii i praktyce*; Wrocław: Wydawnictwo Uniwersytetu Wrocławskiego 2002

Johnson L. K.: *America as a World Power. Foreign Policy in a Constitutional Framework*; New York: McGraw-Hill 1991

Kall J.: *Silna marka. Istota i kreowanie*. Warszawa: PWE 2001

Kamerschen D. R., McKenzie R. B., Nardinelli C. [tłumaczenie pod kierunkiem P. Kuropatwińskiego]: *Ekonomia*; Gdańsk: F.G. NSZZ „Solidarność” 1992

Karwińska A., Mikułowski Pomorski J., Pacholski M.: *Typy działań socjotechnicznych w organizacji*; Kraków: Akademia Ekonomiczna w Krakowie 1988

Kennedy P.: *Mocarstwa świata: narodziny - rozkwit - upadek: przemiany gospodarcze i konflikty zbrojne w latach 1500-2000*; Warszawa: Książka i Wiedza 1994

Kennedy P.: *Preparing for the Twenty-first Century*; New York: Random House 1993

Kennedy P.: *The Rise and Fall of the Great Powers. Economic Change and Military Conflict from 1500 to 2000*; New York: Random House 1988

Keohane R. O., Nye J. S., Hoffmann S.: *After the Cold War. International Institutions and State Strategies in Europe, 1989-1991*; Cambridge, MA: Harvard University Press 1993

Kłeczek R., Kowal W., Waniowski P., Woźniczka J.: *Marketing: jak się to robi*; Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich 1992

Knapferer J.N.: *Strategic Brand Management – New Approaches to Creating and Evaluating Brand Equity*; London: Kogan Page 1995

M. Kolczyński [red.]: *Marketing polityczny; założenia teoretyczne, reguły działania, praktyka kampanijna*; Katowice: Górnośląska Wyższa Szkoła Handlowa im Wojciecha Korfańtego 2005

Kolczyński M., Sztumski J.: *Marketing polityczny. Kształtowanie indywidualnych i zbiorowych opinii, postaw i zachowań*; Wydanie II, Katowice: „Śląsk” Sp. z o.o.; Wydawnictwo Naukowe 2003

Kotler Ph. [tłumaczenie pod red. M. Belki]: *Marketing. Analiza, planowanie, wdrażanie i kontrola*; Warszawa: Gebethner i S-ka 1994

- Koźmiński A. K., Piotrowski W. [red.]: *Zarządzanie. Teoria i praktyka*; Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2002
- Kramer J., Janeczek U. [red.]: *Konsument i przedsiębiorstwo w otoczeniu wielokulturowym – wyniki badań*; Katowice: Akademia Ekonomiczna im. Karola Adamieckiego w Katowicach, Katedra Badań Rynkowych i Marketingowych 2002
- Lele M.: *Creating Strategic Leverage*; New York: John Wiley & Sons 1992
- Liberska B. [red.]: *Globalizacja. Mechanizmy i wyzwania*; Warszawa: PWE 2002
- Lieber R. J.: *Understanding International Relations. Second Edition*; New York: HarperCollins Publishers 1991
- Lubbe A.: *Dominacja i współzależność. Ekonomiczne podstawy Pax Britannica i Pax Americana*; Warszawa: PWN 1994
- Łuczka-Bakuła W.: *Rolnictwo ekologiczne w procesie globalizacji*; Poznań: Wydawnictwo Akademii Rolniczej im. Augusta Cieszkowskiego w Poznaniu 2004
- Mazur M.: *Marketing polityczny. Studium porównawcze prezydenckich kampanii wyborczych w USA i w Polsce*; Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002
- McGrew A. G., Lewis P. G. [red.]: *Global Politics*. Cambridge, MA: Polity Press 1993
- Morawski W. [red.]: *Polskie przemiany*; Warszawa: SSJS
- New Webster's Dictionary and Thesaurus of the English Language*, Danbury, CT: Lexicon Publications, Inc. 1993
- Nieżgoda D. [red.]: *Źródła przewag konkurencyjnych przedsiębiorstw w agrobiznesie*; Lublin: Katedra Ekonomiki i Organizacji Agrobiznesu Akademii Rolniczej w Lublinie 2003
- Nowak-Far A.: *Globalna konkurencja*; Warszawa, Poznań: Wydawnictwo Naukowe PWN 2000
- Nowakowski M. K.: *Wprowadzenie do zarządzania międzynarodowego*; Warszawa: Difin 1999
- Nye J. S., Jr.: *Bound to Lead: The Changing Nature of the American Power*; New York: Basis Books 1990
- Ollapally D., "Third World Nationalism and the United States after the Cold War," *Political Science Quarterly* 110: 3 (Fall 1995)
- Osborne D., Gaebler T.: *Reinventing Government. How the Entrepreneurial Spirit is Transforming the Public Sector*; Reading, Massachusetts: A William Patric Book; Addison-Wesley Publishing Company 1992
- Perczyński M.: *Globalne uwarunkowania bezpieczeństwa ekonomicznego*; Warszawa: PISM 1990

Ries A., Ries L. [tłumaczenie J. Sawicki]: *22 niezmiennie prawa zarządzania marką*; Warszawa: Prószyński i S-ka 1998

Ries A., Trout J. [tłumaczenie A. Ehrlich]: *22 niezmiennie prawa marketingu*. Warszawa: PWE 1997

Rymarczyk J. [red.]: *Handel zagraniczny. Organizacja i technika*; Warszawa: PWE 2005

Samuelson P. A., Nordhaus W. D. [tłumaczenie: H. Hagemeyer, K. Hagemeyer, J. Czekaj]: *Ekonomia*; tom 1; Wydawnictwo Naukowe PWN; Warszawa 1996

Samuelson P. A., Nordhaus W. D. [tłumaczenie: J. Kochanowicz, I. Topińska, B. Żylicz, Z. Wolińska]: *Ekonomia*; tom 2; Wydawnictwo Naukowe PWN; Warszawa 1998

Schary P. B., Skjøtt-Larsen T. [tłum. M. Zagrodzki]: *Zarządzanie globalnym łańcuchem podaży*; Wydawnictwo Naukowe PWN; Warszawa 2002

Słownik języka polskiego, tom III, Warszawa PWN 1981

Stefanowicz J.: *Stary, nowy świat: ciągłość i zmiana w stosunkach międzynarodowych*; Warszawa: „PAX” 1978

Staszczak D. E.: *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian globalnych*; Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 1998

Staszczak D. E.: *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian systemu światowego*; Wydanie I Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2001

Staszczak D. E.: *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian systemu światowego*; Wydanie II Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2004

Stonehouse G., Hamill J., Campbell D., Purdie T. [tłum. pod red. G. Gierszewskiej]: *Globalizacja. Strategia i zarządzanie*; Warszawa: Wydawnictwo Felberg SJA 2001

Suszyński C.: *Restrukturyzacja, konsolidacja i globalizacja przedsiębiorstw*; Warszawa: PWE 2003, s. 355-357

Szacki J.: *Historia myśli socjologicznej*; Część druga; Warszawa: PWN 1983

Szalkiewicz W. K.: *Marketing polityczny. Barwy walki*; Olsztyn: Olsztyńska Wyższa Szkoła Informatyki i Zarządzania im. Prof. Tadeusza Kotarbińskiego 2005

Szultka S. [red.]: *Klasy. Innowacyjne wyzwania dla Polski*; Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową; Gdańsk 2004

Szymański W.: *Interesy i sprzeczności globalizacji. Wprowadzenie do ekonomii ery globalizacji*; Warszawa: Difin Sp. z o.o. 2004

Trout J. (przy współpracy S. Rivkina) [tłumaczenie J. Sawicki]: *Biznes to nie bajka albo jak na 1000 sposobów pogmatwano proste sposoby z życia firmy*. Warszawa: Prószyński i S-ka 2000

Waters M.: *Globalization*; London, New York: Routledge 1996

Wojtyna A.: *Nowe trendy w zachodniej teorii ekonomii*; Kraków: Akademia Ekonomiczna w Krakowie 1988

Yip G. S. [tłumaczenie K. Bolesta-Kukułka]: *Strategia globalna*; Wydanie II zmienione; Warszawa: PWE 2004

Zorska A.: *Globalizacja konkurencyjności przedsiębiorstw i jej implikacje dla Polski*; Warszawa: Instytut Rozwoju Studiów Strategicznych 1995

Zorska A.: *Ku globalizacji? Przemiany w korporacjach transnarodowych w gospodarce światowej*; Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN 2002

B. Artykuły

Agnew J., Corbridge S.: *Międzynarodowe implikacje deficytu handlowego i budżetowego Stanów Zjednoczonych*, „Sprawy Międzynarodowe”, 1991, nr 5

Bardhan P.: *Blaski i cienie globalizacji*; „Świat Nauki” 2006, nr 7 (179)

Betts R. K.: *The political support system for American primacy*; “International Affairs”, 2005, nr 81 (1)

Bielawski J.: *Współpraca międzynarodowa na rzecz globalnych dóbr publicznych*; “Sprawy Międzynarodowe”, 2003, nr 1

Bojańczyk M.: *Groźba mentalności „ludzi z twierdzy”*, „Boss-Gospodarka”, 2003, nr 3

Capon N., Mauser G.: *A Review of Non-profit Marketing Texts*; „Journal of Marketing”, 1982, Vol. 46

Cox M.: *Empire by denial: the strange case of the United States*; “International Affairs”, 2005, No. 81 (1)

Czinkota M. R., Ronkainen I. A.: *Manifest marketingu międzynarodowego*; „Marketing i Rynek”, 2003, nr 5

Dischamps C.: *The European Community, International Trade, and World Unity*; “California Management Review”, Winter 1993, Vol. 35, nr 2

Dobroczyński M.: *Mechanizm światowych powiązań gospodarki z polityką*; „Ekonomista” 1986, nr 3

Domański T.: *Globalizacja marki – nowe wyzwania marketingowe*; „Marketing i Rynek”, 2001, nr 1

Fiszer J. M.: *Negocjacje Polski z Unią Europejską – przebieg rokowań oraz korzyści i koszty członkostwa*; „Studia Polityczne” [Polska Akademia Nauk], 2002, nr 13

Hughes K.: *The 1996 intergovernmental conference and EU enlargement*; “International Affairs”, January 1996, Vol. 72, nr 1

Hurrer A.: *Hegemony, liberalism and global order: what space for would-be great powers?* "International Affairs", January 2006, Vol. 82, nr 1

Janning J.: *Leadership coalition and change: the role of states in the European Union*; „International Affairs”, 2005, nr 81/4

Jarczewska-Romaniuk A.: *Korporacje w procesie globalizacji*; „Sprawy Międzynarodowe”, 2003, nr 1

Jasiński B.: *Nowy międzynarodowy ład ekonomiczny: założenia a rzeczywistość*; „Sprawy Międzynarodowe”, 1982, nr 4

Jasiński F., Kasperczyk K.: *Multilateralizm w relacjach Unii europejskiej z Organizacją Narodów Zjednoczonych*, „Sprawy Międzynarodowe”, 2005, nr 2

Kindleberger Ch.: *International Public Goods without International Government*; "American Economic Review", 1986, nr 1

Kobielska Z.: *Krajowy rynek serów topionych*; „Boss-Rolnictwo”, 2002, nr 21 (644)

Kocot W.: *Instytucje Wspólnot Europejskich*; „Przegląd Ustawodawstwa Europejskiego”, 1993, nr 8-9

Kramer H., Bauer H.: *Imperialism, Intervention Capacity, and Foreign Policy Making. On the Political Economy of the US Intervention in Indochina*; "Journal of Peace Research", 1973, Vol. 9, No. 4

Kuźniar R.: *Globalizacja i porządek międzynarodowy*; „Sprawy Międzynarodowe”, 2003, nr 1

Lawson G.: *Negotiated revolutions: the prospects for radical change in contemporary world politics*; "Review of International Studies", 2005, nr 31

Mauil H. W.: *Europe and the new balance of global order*; "International Affairs", 2005, nr 81/4

Moran T. H.: *An Economic Agenda for Neorealists*; "International Security", Fall 1993, Vol. 18, nr 2

Nye J. S.: *Soft Power and American Foreign Policy*; "Political Science Quarterly", Summer 2004, Vol. 119, nr 2

Oudenaren J.: *Transatlantic Bipolarity and the End of Multilateralism*; "Political Science Quarterly", 2005, Vol.120, nr 1

Porter M. E.: *The Competitive Advantage of Nations*; "Harvard Business Review", 1990, nr 68

Rutkowski R.: *Marketing globalny w stylu japońskim*; „Marketing i Rynek”, 2002, nr 12

Samecki P.: *Polityka Stanów Zjednoczonych wobec nowego międzynarodowego ładu ekonomicznego*; „Sprawy Międzynarodowe”, 1982, nr 4

Segal-Horn S.: *Firmy globalne – bohaterowie czy czarne charaktery?* „Marketing i Rynek”, 2002, nr 11

Simbierowicz H.: *Organizacja Współpracy Gospodarczej i Rozwoju*; „Handel Zagraniczny”, 1994, nr 2

Staszczak D. E.: *Global Political-Economic Spiral as a Model of the World Changes*; „Studia Polityczne” [Polska Akademia Nauk], 2002, nr 13

Stefanowicz J.: *Tradycja i współczesność amerykańskiej polityki zagranicznej*, „Sprawy Międzynarodowe”, 1977, nr 9

Stiglitz J. E.: *The True Costs of the Iraq War*; „Project Syndicate”, An Association of Newspapers Around the World – http://www.project-syndicate.org/print_commentary/stiglitz67/English z 17.03.2006

Urbanek G.: *Zarządzanie marką w warunkach globalizacji gospodarki*; „Marketing i Rynek”, 2002, nr10

Wallerstein I.: *Globalizacja czy epoka przejściowa?* (artykuł z 1999 r.); przedruk (półrocznik) „Lewą nogą”, 2001, nr 13

Wiszniewski R.: *Marketing polityczny. Koncepcje teoretyczne i praktyka*; w „Studia z teorii polityki” tom II, „Acta Universitatis Wratislaviensis”, Wrocław 1998, nr 23

Wiśniewski M., Słodkowski A., Krawczyk A., Rejtner M., Hasani S.: *Franchising narodowy*; „Boss-Gospodarka”, 2002, nr 42/3 (457)

C. Dokumenty, raporty, dane statystyczne i inne

Bilateral Investments Treaties; New York: UN Centre on Transnational Corporations 1988

Broszura Kancelarii Europejskiego Trybunału Praw Człowieka; Strasburg: Wrzesień 2003

„Dziennik Ustaw Rzeczypospolitej Polskiej”, nr 46, z 16 maja 2001

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers; Washington, D.C.: United States Government Printing Office, February 1994

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, Washington, D.C: United States Government Printing Office, February 1997 (<http://www.gpoaccess.gov/eop/about.html> z dn. 14.08.2006)

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers; Washington, D.C.: United States

Government Printing Office, January 12, 2001 (<http://www.gpoaccess.gov/eop/about.html> z dn. 14.08.2006)

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, Washington, D.C: United States Government Printing Office, February 2002 (<http://www.gpoaccess.gov/eop/about.html> z dn. 14.08.2006)

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, Washington, D.C: United States Government Printing Office, February 2004 (<http://www.gpoaccess.gov/eop/about.html> z dn. 14.08.2006)

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, Washington, D.C.: United States Government Printing Office, February 17, 2005 (<http://www.gpoaccess.gov/eop/about.html> z dn. 14.08.2006)

Economic Report of the President. Transmitted to the Congress together with the Annual Report of the Council of the Economic Advisers, Washington, DC, February 15, 2006 (<http://www.gpoaccess.gov/eop/about.html> z dn. 14.08.2006)

General Assembly Resolution 3171/XXVII. Tekst: *International Legal Materials* 1974, nr 13 <http://wiadomości.onet.pl/1305340,2678,kioskart.html?>, z dn. 6.01.2006

http://pl.wikipedia.org/wiki/Amnesty_International, z dn. 20 03. 2006

http://www.hfhrpol.waw.pl/index_pliki/fundacja.htm, z dn. 20 03. 2006

http://www.ihf-hr.org/cms/cms.php?sec_id=1&pag_id=2, z dn. 20 03. 2006

Lees-Marshment J.: *Political Marketing as Party Management: Thatcher in 1979 and Blair in 1997, 1998* (conference paper),

Schmuck O.: *Die Reform der Europäischen Union. Aufgaben der Regierungskonferenz 1996*; Bonn 1995

Trends in International Investments Agreements: An Overview; New York, Geneva: UNCTAD 1999

UN Declaration on the Establishment of the New International Economic Order, General assembly Resolution 3201 (S-VI), Tekst: *International Legal Materials* 1974, nr 13

World Investment Report 1999; New York: UNCTAD 1999

World Investment Report 2000; New York: UNCTAD 2000

World Investment Report 2001. Cross-border Mergers and Acquisitions and Development; Geneva, New York: UNCTAD 2001

5. Omówienie pozostałych osiągnięć naukowo-badawczych. Najważniejsze projekty i publikacje¹

Problematyka globalizacji stanowi najważniejszy element moich badań, które dotyczą różnych, zwłaszcza politycznych i ekonomicznych aspektów tego zjawiska. Jednocześnie staram się udowodnić istnienie wielu powiązań pomiędzy różnorodnymi aspektami składającymi się na proces globalizacji oraz wykazać pozytywne i negatywne skutki tego procesu. Poniżej zilustruję moje najważniejsze publikacje z tego zakresu, z 39 moich wszystkich publikacji, w tym 36 publikacji wydanych po uzyskaniu przeze mnie stopnia doktora. **Wszystkie moje publikacje są indywidualne, zatem nie ma żadnych współautorów, zaś mój wkład wynosi 100%.**

Wiele moich osiągnięć naukowych zostało nagrodzonych. Moja praca magisterska zajęła drugie miejsce w ogólnopolskim konkursie prac magisterskich z dziedziny międzynarodowych stosunków gospodarczych zorganizowanym przez Ministerstwo Współpracy Gospodarczej z Zagranicą. W nagrodę otrzymałem dyplom Ministra Współpracy Gospodarczej z Zagranicą i odbyłem staż w Biurze Radcy Ekonomicznego Ambasady Rzeczypospolitej Polskiej w Waszyngtonie (USA) w dniach 9 września - 2 października 1994 roku. *Ponadto otrzymałem nagrodę i dyplom Prezesa Rady Ministrów Rzeczypospolitej Polskiej w dniu 12 listopada 1998 roku za moją wyróżnioną rozprawę doktorską.* Odbyłem staż naukowy na Uniwersytecie Florenckim we Włoszech w dn. 8 października – 8 listopada 2000. Witryna Google Scholar wykazuje 21 cytowań moich publikacji, zaś witryna Publish or Perish wykazuje ich 25. Index Hirscha dla moich publikacji obliczony przez Google Scholar i Publish or Perish wynosi 2. W bazie Biblioteki Głównej Uniwersytetu Przyrodniczego w Lublinie znajduje się 37 moich publikacji, wyłącznie indywidualnych, bez żadnych współautorów. Zainteresowania moimi badaniami potwierdza recenzja profesora Józefa Fiszera, opublikowana w Studiach Politycznych (Polskiej Akademii Nauk) 2000, nr 10, s. 259-261, do mojej monografii zatytułowanej *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian globalnych*; Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 1998. Jestem członkiem Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu (SERiA). Wielokrotnie prezentowałem referaty na kongresach SERiA. Współorganizowałem XV Kongres SERiA w Lublinie w 2008 roku. Ponadto prezentowałem referaty lub uczestniczyłem w dyskusjach naukowych na wielu naukowych konferencjach ekonomicznych, np. w Warszawie, Wrocławiu, Karpaczu, Katowicach, Szczecinie, Olsztynie i Lublinie.

---

¹ Pełny spis publikacji zawiera załącznik nr 5 do wniosku.

Nieodzownym elementem mojej pracy naukowej jest współpraca z Knowledge Globalization Institute w Bostonie, USA. Efektem jest opublikowanie mojego artykułu dotyczącego znaczenia handlu międzynarodowego i przepływów kapitałowych jako źródeł ubóstwa lub bogactwa narodów zatytułowanego:

International Trade and Capital Flows as the Sources of the Nations Poverty or Richness; “Conference Proceedings”, [Knowledge Globalization Conference, Boston, Massachusetts, October 16-17, 2011, Published Annually; Sawyer School of Business; Suffolk University, Boston, Massachusetts; Conference Papers: © Knowledge Globalization Institute, Boston, Massachusetts, USA], 2012, Vol. 5, No. 1, s. 146-165.

W powyższym artykule dowodzę, że handel zagraniczny i przepływy kapitałowe mogą mieć pozytywny lub negatywny wpływ na sytuację ekonomiczną w poszczególnych krajach. Ponadto wpływ ten może zmieniać się w zależności od sytuacji globalnej i polityki poszczególnych krajów. Kraje słabo rozwinięte są często zmuszane przez kraje wysokorozwinięte do prowadzenia polityki gospodarczej niezgodnej z ich najlepiej pojętym interesem narodowym, co sprzyja pogłębianiu się ich ubóstwa. Ponadto wskazuję na konieczność prowadzenia odpowiedniej polityki przez kraje słabo rozwinięte oraz na potrzebę większej społecznej odpowiedzialności korporacji transnarodowych w celu odwrócenia tych negatywnych zjawisk.

Wpływ globalnego kryzysu na zmiany systemu światowego analizuję w moim artykule zatytułowanym *Znaczenie globalnego kryzysu finansowo-gospodarczego dla zmian światowego systemu ekonomiczno-politycznego;* „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu” 2012, tom „Ekonomia”, nr 245. W artykule tym wykazałem sprzeczne interesy mocarstw i korporacji transnarodowych, które utrudniają przezwyciężenie kryzysu, a nawet przyczyniają się do jego pogłębiania.

Problematyka regionalizacji i globalizacji oraz międzynarodowych stosunków ekonomicznych i politycznych poruszana jest także, w różnych aspektach, w następujących moich artykułach:

- *Znaczenie regionalizacji i globalizacji dla konkurencyjności polskich przedsiębiorstw agrobiznesu;* „Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu” 2008, Tom X, Zeszyt 2;
- *Znaczenie rządowych i pozarządowych organizacji międzynarodowych wspierających globalizację systemu światowego;* w zbiorze: T. Sporek [red.]: „Świat, Europa i Polska w

dobie współczesnych przemian gospodarczych”; Tom 1; Katowice: Wydawnictwo Akademii Ekonomicznej w Katowicach 2008;

- *Deficyty amerykańskie. Zagrożenie dla gospodarki światowej*; „Rynki Zagraniczne”, 21-23 czerwca 2003, nr 73;

- *USA-UE. Tendencje we wzajemnych stosunkach*; „Rynki Zagraniczne”, 2-5 lipca 2002, nr 79-80;

- *Unia Europejska. Konkurencyjność w handlu międzynarodowym*; „Rynki Zagraniczne”, 1-5 stycznia 2001, nr 1-2;

- *Procesy integracji międzynarodowej*; „Boss - Export-Import”, 14 lutego 1998, nr 6 (105).

Wyżej wykazane artykuły dotyczą globalizacji dokonującej się poprzez polityczną i ekonomiczną integrację w skali bezpośrednio globalnej (której sprzyjają np. WTO i ONZ), jak również w skali regionalnej (której sprzyjają np. UE, NAFTA), która w prezentowanym ujęciu interpretowana jest jako pewien etap na drodze do integracji globalnej lub transatlantyckiej. Wykazałem także, że perspektywy pełnej integracji globalnej są nierealne lub przynajmniej odległe w czasie, z powodu istnienia różnych systemów politycznych (np. Chiny, Iran) i różnych aspiracji politycznych niektórych państw (np. Chiny, Rosja). Jednak wzrost powiązań gospodarczych i podobne systemy polityczne USA i całej NAFTA oraz UE, mogą sprzyjać powstaniu ugrupowania transatlantyckiego w przyszłości.

Z powyższą problematyką wiążą się także zagadnienia dotyczące światowego systemu walutowego i zmian kursów walutowych oraz zmian pozycji dolara amerykańskiego, euro i innych głównych walut współczesnego świata (np. juana chińskiego, jena japońskiego, franka szwajcarskiego i funta brytyjskiego). Wpływ zmian kursów walutowych na handel międzynarodowy w okresie globalnej recesji oraz perspektywy zmian międzynarodowego systemu walutowego omawiane są w moich następujących artykułach:

- *Wpływ zmian kursów walutowych na handel międzynarodowy w warunkach globalnej recesji*; „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, tom 2 „Ekonomia” 2011, nr 168 (pozycja nr 6 w wykazie załączonych najważniejszych publikacji);

- *Wpływ zmian kursów walutowych na handel międzynarodowy produktami rolnymi w warunkach globalnej recesji*; „Zeszyty Naukowe Szkoły Głównej Gospodarstwa Wiejskiego” 2010, tom 10 (XXV), zeszyt 2 „Problemy rolnictwa światowego” (pozycja nr 7);

- *Znaczenie zmian kursów walutowych w warunkach globalnej recesji*; „Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu”, tom „Polityka Ekonomiczna” 2010,

nr 111 (pozycja nr 8);

- *Wpływ zmian kursów walutowych na globalną konkurencyjność produktów rolnych*; „Roczniki Naukowe Stowarzyszenia Ekonomistów Rolnictwa i Agrobiznesu” 2009, tom XI, nr 3, s. 325-330;

- *Globalna nierównowaga a dolary wątpliwej jakości. Perspektywy dla producentów artykułów rolno-spożywczych*; „Zagadnienia Ekonomiki Rolnej” 2007, nr 4, (pozycja nr 10).

Natomiast zagadnienia związane z problematyką zmian kursów walutowych i ich wpływie na handel międzynarodowy w okresie poprzedzającym globalną recesję, w których wykazałem między innymi ujemne saldo amerykańskiego handlu zagranicznego i słabość dolara USA oraz wskazałem na zagrożenia destabilizacji systemu globalnego, omawiane są w moich następujących artykułach:

- *Ewolucja światowego systemu walutowego*; „Zeszyty Naukowe”; Wyższa Szkoła Społeczno-Przyrodnicza im. Wincentego Pola w Lublinie; 2005, Tom 1;

- *Rynek finansowy. Dolar i euro w handlu międzynarodowym*; „Rynki Zagraniczne”, 27-29 listopada 2004, nr 142;

- *Dolar i euro w gospodarce światowej. Konkurencja*; „Rynki Zagraniczne”, 16-18 lutego 2002, nr 21;

- *Handel zagraniczny USA. Dolar i tendencje*; „Rynki Zagraniczne”, 1-8 maja 2000, nr 53-55.

Powyższe artykuły przedstawiają moje badania dotyczące zmian w międzynarodowym systemie walutowym. Pierwszą istotną zmianą było zawieszenie wymienialności dolara na złoto w stosunkach międzypaństwowych w 1971 roku (tzw. szok Nixona), który podważył fundamentalne zasady systemu stałych (sztywnych) kursów walutowych, ustanowionego w Breton Woods w 1944 roku. Kolejnym efektem szoku był upadek tego systemu w 1973 roku i zastąpienie go systemem płynnych kursów walutowych, który funkcjonuje do chwili obecnej. W systemie tym zachowana została jednak główna pozycja dolara USA, ponieważ był walutą względnie obfitą, używaną na bardzo dużym obszarze USA. Dlatego dolar był walutą mniej podatną na spekulacyjne wahania kursów walutowych niż mniej obfite waluty krajów mniejszych.

Wejście euro do obiegu w formie elektronicznej w 1999 roku oraz w formie banknotów i monet w 2002 roku było ważną zmianą w międzynarodowym systemie walutowym. Obecnie euro i dolar konkurują ze sobą o miejsce głównej waluty współczesnego świata. Pomimo tego faktu juan chiński i jen japoński są bardzo ważnymi walutami w Azji, zaś frank szwajcarski i funt brytyjski posiadają podobne znaczenie w Europie. Ponadto jest wiele innych ważnych

walut w handlu międzynarodowym, np. dolar kanadyjski i dolar australijski. Jednak euro jest walutą względnie obfitą i alternatywną dla dolara w światowym systemie walutowym. Z kolei juan chiński pozostaje walutą regulowaną przez chiński rząd i pomimo odgrywania coraz większej roli w Azji Południowej i Wschodniej, wciąż jest walutą trudno dostępną dla inwestorów w Europie. Jednak prognozowany jest szybki wzrost znaczenia tej waluty w skali globalnej. Zmiany światowego systemu walutowego, z jednej strony, są efektem globalizacji, ale z drugiej strony, mają istotny wpływ na handel międzynarodowy, a więc także na kierunki procesów globalizacji i dlatego zagadnienia te stanowią istotny element moich badań.

Kolejnymi tematami moich badań są wpływy polityki na gospodarkę, które ilustrują następujące monografie i artykuły:

- *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian systemu światowego;*

(wydanie II niezmiennione, unchanged Second Edition), Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2004;

- *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian systemu światowego;*

(wydanie I, first edition), Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2001;

- *USA-UE. Wzajemne stosunki na tle zmian globalnych,* Toruń:

Wydawnictwo Adam Marszałek 1998;

- *Polityczny cykl gospodarki. Presja wyborców;* „Rynki Zagraniczne”, 18–19 lipca 2000, nr 86;

- *Polityka gospodarcza i zagraniczna RP a perspektywy poprawy konkurencyjności polskiego rolnictwa;* w zbiorze D. Niezgoda [red.]: „Perspektywy poprawy konkurencyjności agrobiznesu”, Lublin: Wydawnictwo Akademii Rolniczej w Lublinie 2000;

Polityczny cykl gospodarki jest próbą dostosowania polityki gospodarczej do potrzeb społecznych w okresie przedwyborczym, w celu zwycięstwa w wyborach przez partię rządzącą. Po wyborach, według teorii politycznego cyklu gospodarki, politycy mniej interesują się wyborcami, zaś bardziej realizacją własnych celów i rzeczywistym stanem gospodarki.

Kolejnym aspektem moich badań jest analiza szoków naftowych w moim artykule *Znaczenie szoków naftowych dla gospodarki światowej; Perspektywy dla producentów rolnych;* „Zeszyty Problemowe Postępów Nauk Rolniczych” 2009 nr 542. W artykule tym porównałem szoki naftowe z lat 1970-ych z trzecim szokiem naftowym z 2007 roku, który uznałem za jedną z przyczyn globalnego kryzysu i recesji z lat 2008-2009. Jednak tym razem najważniejszymi przyczynami były bankructwa banków i innych korporacji transnarodowych

(np. Enronu), deficyty budżetowe oraz ujemne sald handlu zagranicznego i obrotów bieżących wielu krajów, w tym światowych potęg. Powyższy artykuł zwraca uwagę na problem wyczerpywania się surowców, zwłaszcza ropy naftowej oraz na znaczenie polityki OPEC. Obecnie problem ten wydaje się mniej ważny z powodu spadku popytu na ropę naftową i jej większych dostaw, powodujących spadek jej cen. Jednak w dłuższym okresie problem ten w powiązaniu ze strukturalnymi problemami systemu rynkowego, zwłaszcza światowego sektora finansowego będzie coraz ważniejszy i trudniejszy do rozwiązania, co pokazują moje publikacje.

A handwritten signature in black ink, reading "Paweł E. Jaszczyk". The signature is written in a cursive, flowing style with a long horizontal stroke at the end.

Lublin, 15.01.2015